

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ioannis Præpositi Atrebatis, E Societate Iesv, S.
Theologiæ Doctoris, & quondam in Vniuersitate
Louaniensi ac Duacensi Professoris, Commentaria In
Tertiam Partem S. Thomæ De Incarnatione Verbi ...**

LePrévost, Jean

Dvaci, 1629

Art. I. Vtrum pœnitentia sit virtus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94249](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94249)

manè possit audiri sine iactura itineris quod quis vult ingredi

4. Excusatur aliquis ratione officij, quod præstare non potest sine sacri omissione, vnde Præfati areum, milites præsidarij, & similes sæpè excusantur ab auditione sacri.

5. Potest charitas excusare, vt si quis non possit infirmum, cui inseruit, sine periculo valetudinis deferere, item nutrix, vel mater, quæ non potest paruulos deferere sine periculo, & ita de similibus.

6. Obedientia, vnde excusantur famuli, vxor, proles, quos heri, maritus, parentes impediunt, quo minus sacrum audiant, qui tamen eos sine causâ impediunt, grauiter peccant contra hoc præceptum, & proinde seriò sunt monendi, vt suis permittant sacrum audire, immò illorum est inuigilare, vt audiant, nec possunt pro arbitrio sine iustâ causâ à sacro impedire.

7. Excusantur & eæ, quæ iuxta patriæ consuetudinem tempore luctus, vel partus foras non prodeunt, quâ in re spectanda est loci consuetudo, & curandum vt extra eum non extendatur, quod si ad alia negotia foras prodeant, non excusantur ab audiendo sacro.

Hæc & similia passim à Doctõibus congeruntur, ex quibus faciliè licet iudicare quando hoc præceptum non censeatur obligare.

His varij addunt, quando timetur alterius ruina, sed hoc caput alij reiciunt, eò quod non debeat negligi præceptum propter scandalum passuum seu acceptum, quod communis verum est, licet in aliquo casu propter proximi fragilitatem prior sententia locum habere possit.

QVÆSTIO LXXXIV.

De Sacramento Pœnitentie.

VAMVIS inter Sacramenta pœnitentia neque ordine dignitatis, neque institutionis quartum locum obtineat: conuenienter tamen D. Tho. quarto loco tractationem de eâ instituit, cum post considerationem sacramentorum, quibus homo in bono promouetur per spiritualem generationem, accretionem, & nutritionem, commodè subsequatur Sacramentum, quo vitam spiritualem, & perfectionem per peccatum deperditam recuperamus, quam ob causam etiam Concilia Sacramentum pœnitentiæ quarto loco recensent.

Quia verò pœnitentia non tantum est Sacramentum, sed etiam virtus, S. Tho. de illâ sub vtraque consideratione pertractat. & quamvis præsentî quæstione agat de illâ sub priori consideratione, quia tamen ratio virtutis est communior, cum in omni lege virtus pœnitentiæ fuerit, & quia ordo variâ eorundem repetitione turbaretur, commodius visum est prius de virtute pœnitentiæ iuxta naturæ, & doctrinæ ordinem agere, & examen eorum, quæ S. Doctor tradit præsentî quæstione, in additiones reicere, vbi ex professo de pœnitentiæ Sacramento est agendum.

QVÆSTIO LXXXV.

De Sacramento Pœnitentie secundum quod est virtus.

ARTICVLVS I.

Verum Pœnitentia sit virtus?

NOTANDVM S. Tho. non velle quærere, num omnis pœnitentia sit virtutis actus, & num omnis habitus inclinans ad actum pœnitentiæ sit virtus: sed num saltem aliquis habitus inclinans ad pœnitentiam de peccatis agendam sit virtus, & actus illi respondens sit actus virtutis?

Cum enim peccatum non tantum possit considerari, vt Dei iniuria, vel vt repugnans eius bonitati, item, prout impedit hominem à gloria cælesti, vel iuxta varias alias rationes, de quibus in sequentibus; sed sint aliqua peccata, quæ causant infamiam apud homines, vel damna temporalia, sub quibus rationibus homo possit dolere de peccato, quamuis de cætero ipsum peccatum secundum se placeat, satis constat huiusmodi pœnitentiam non esse actum virtutis. talis fuit pœnitentia Antiochi, de qua 2. Machabæorum 9. constat etiam eam pœnitentiam nec esse laudabilem, nec virtutis actum, vel habitum, ex quâ homo ad desperationem moueatur, qualis fuit pœnitentia Iudæ Matth. 27. hoc prænotato

Conclusio S. Tho. est affirmatiua, quam probat in argumento, sed contra, ex eo quod præcepta (adde & consilia) dentur de actibus virtutum, scripturæ autem passim nos hortentur ad agendam pœnitentiam, eamque præcipiant, vt Matth. 4. Pœnitentiam agite. Lucæ 3. Facite fructus dignos pœnitentiæ. cap. 13. Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis, & alibi.

Probatur etiam ratione: honestum est, & rationi consentaneum dolere de peccato, illudque detestari, siue spectetur vt contrarium rationi, siue secundum suam deformitatem specificam, siue vt est Dei offensa &c. igitur habitus ad illam inclinans est honestus & habitus virtutis. vbi

Aduerte ex S. Tho. responsione ad 3. hominem per pœnitentiam non eò tendere, vel conari, vt peccatum non sit commissum, vel vt reddatur infectum; id enim esset insulsum, vt optimè Dignus Tho. cum factum infectum reddi nequeat: sed ad hoc dolere de peccato, illudque detestari, & pœnas de eo sumere, vt ostendat illud sibi displicere, & quantum in se est, velle illud retractare: atque adeo, si in eius situm esset potestate, velle illud infectum.

Porro hæc nullam dicunt indecentiam, sed sunt rationi maximè consentanea, quæ patent in eo, qui principem offendit, qui prudentum iudicio laudabiliter dolet de huiusmodi offensâ, eamque per sui humiliationem, & petitionem veniæ cœsetur moraliter retractare.

Ex his sequitur 1. nomen pœnitentiæ nullo modo esse reiiciendum.

Sequitur 2. pœnitentiam non esse nudam reformationem, seu mentis mutationem, vtrumque

Hæretico-
rum nostri
temporis,
error.

Job ult.
Luc. 10.

Luc. 1.

Cyprian.

August.

Resp. aff.

5.

6.

Omnis ho-
nestus ha-
bitus volu-
tatis prius
inclinat ad
amorem sui
obiecti,
quàm ad
odium con-
trarij.

7.
Peccatum
varij mo-
dis consi-
derati po-
test.

est contra hæreticos nostri temporis, qui censent ad penitentiam sufficere hanc mentis mutationem, & pro penitentia malunt substituere resipiscenciam, quam censent significari nomine græco *μετάνοια*. Sed primò, nomen penitentiae nullo modo posse reiici pater ex locis scripturæ citatis, item ex alijs. Job ultimo: *Idcirco ipse me reprehendo, & ago penitentiam in favilla, & cinere.* Lucæ 10. *Si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio, & cinere sedentes peniterent.* vbi obiter notandum in græco haberi *μετάνοια*. Idem patebit ex testimonijs Patrum paulò post citandis.

Ex quibus locis probatur penitentiam non dicere nudam mentis mutationem, sed dolorem, afflictionem &c. item ex cap. 11. Lucæ, vbi Niniuitæ dicuntur ad prædicationem Ionæ penitentiam egisse: constat autem ex Iona, quòd Niniuitæ non solum mentem mutarint, sed etiam sese varijs modis afflixerint, sacco, cinere, ieiunio. 2. Patres penitentiam in eadem significatione vsurpant, Cyprianus in sermone de lapsis: *Penitentia crimine minor non fit.* videri potest sermo, vbi fusc de actibus penitentiae agitur. Augustinus epistola 108. ad Seleucianum: *Est penitentia bonorum, & humilium fidelium pœna quotidiana, in qua pectora contundimus dicentes: dimitte nobis debita nostra.*

ARTICVLVS II.

Utrum penitentia sit specialis virtus?

CONCLUSIO est affirmatiua, quam probat S. Tho. ex eo quòd penitentia tendat ad destructionem peccati præteriti, in quantum est Dei offensa, in quo reperitur specialis honestas distincta ab honestate aliarum virtutum.

Notandum 1. aliquos existimare penitentiam esse virtutem generalem, seu non esse peculiarem quemdam habitum virtutis à cæteris virtutibus distinctum, sed quamlibet virtutem inclinare ad detestationem peccati, & posse huiusmodi actum operari, vel, vt alij explicant, actum penitentiae posse à qualibet virtute imperari. quæ sententia, vt intelligatur & simul percipiatur doctrina sancti Thomæ.

Notandum 2. quòd licet virtus penitentiae spectata sub conceptu penitentiae respiciat peccatum per modum fugæ (penitere enim dicit quemdam dolorem &c.) nihilominus tamen neque detestatio, neque dolor de peccato etiam cum proposito emendationis est primus actus habitus, qui est penitentia. nam omnis habitus honestus voluntatis prius inclinatur ad amorem sui obiecti quàm ad odium & fugam contrarij, vnde actus penitentiae, seu doloris de peccato censendus est ad illam virtutem pertinere, ad quam pertinet amor boni oppositi. vt ergo cognoscatur, num & quâ ratione penitentia dici possit virtus generalis, vel sit specialis

Notandum 3. peccatum in ratione mali posse varijs modis considerari: nam potest spectari, prout secundum rationem particularem repugnat certæ virtuti. verbi gratia ebrietas potest spectari secundum suam rationem particularem, & peculiarem deformitatem, per quam repugnat virtuti, & honestati temperantiæ. 2. peccatum potest spectari secundum rationes quasdam generales, quæ in

quolibet peccato possunt inueniri, vt quòd peccatum sit contra legem superioris, quòd nos priuet gratiâ, & bonis supernaturalibus, quòd auerzat à Deo summo bono, quòd eundem offendat &c. & propter vnamquamque istarum rationum possumus ferri motu displicentiæ, & doloris in peccatum.

Dico 1. dolor de peccato, prout secundum suam rationem specificam repugnat certæ virtuti, non procedit ab vnicò habitu: sed singulæ virtutes respectu peccati oppositi possunt huiusmodi actum causare, & proinde penitentia hoc sensu non est vnica specialis virtus, sed certo sensu dici potest generalis, quatenus qualibet virtus potest inclinare ad destructionem sui contrarij. declaratur exemplis: alia est virtus quæ inclinatur ad detestationem, & dolorem de commissâ ebrietate secundum suam particularem deformitatem spectatâ, à virtute, quæ inclinatur ad dolorem de actu iniustitiæ spectato prout per illum ius alterius læsum est, & ita de dolore cuiuslibet peccati concepto ex motu particulari boni oppositi.

Probatur conclusio ex secundo notabili: quia quælibet virtus non solum inclinatur ad amorem, desiderium, & prosecutionem sui obiecti: verum etiam inclinatur ad odium, detestationem, dolorem contrarij, ergo detestatio, & dolor de peccato secundum rationem specificam potest causari à varijs virtutibus, prout scilicet varia peccata virtutibus opponuntur. antecedens probatur, eò quòd omnis inclinatio habitualis prius respiciat bonum sibi proportionatum, cuius respectu se habet per modum positiui, quàm respiciat malum oppositum, respectu cuius se habet per modum fugæ, quia secundum suum modo sequitur ex priori.

Confirmatur, nullus habitus virtutis necessario supponit malum illi virtuti oppositum prius inuisse subiecto, ergo non datur habitus penitentiae, qui primò tendat ad destructionem peccati, sed omnis talis habitus debet primò inclinare in bonum suum, deinde verò inclinare ad odium contrarij, eiusque detestationem, dolorem & destructionem.

Ex quo obiter patet, esse emendabile, seu posse destrui per virtutem, non esse primam rationem, à qua virtus specificetur.

Dico 2. detestatio & dolor de peccato spectato secundum rationes generales est illius virtutis, ex cuius motu elicitur. vnde variae virtutes, singulae secundum suas rationes formales possunt inclinare ad dolorem de peccato.

Probatur, ex eo quòd variae virtutes possunt opponi peccato spectato secundum illas rationes generales, ergo possunt ad illius destructionem inclinare. hinc dolor de peccato, vt repugnanti infinitæ Dei bonitati, pertinet ad virtutem charitatis, quæ nos inclinatur ad amorem summi boni, dolor de peccato quia gratiâ nos priuat: quia priuat æternâ beatitudine, pertinet ad virtutem quæ inclinatur ad hæc, vt sum nostrum bonum, & idem de reliquis motiuis proportionem est dicendum, vbi

Aduerte, quòd licet secundum hanc conclusionem doleamus de peccatis sub ratione generali, nihilominus virtus, quæ inclinatur ad huiusmodi dolorem quodam sensu dici possit specialis, quatenus vna, & eadem virtus specie potest nos inclinare ad dolendum de quolibet genere peccati propter suam rationem formalem. verbi gratia virtus spei potest nos inclinare ad dolendum de

peccato